

ŠKOLSKA
2024/2025
GODINA

EKOLOŠKE NOVINE

"PRIRODA GOVORI ALI MALO KO SLUŠA"
- VICTOR HUGO

DRAGI NAŠI,

Sa zadovoljstvom vam predstavljamo novi broj naših ekoloških novina. Sekcija Ekovizija već dugi niz godina okuplja mlade ljude koji dijele zajedničku ljubav prema prirodi i želju za očuvanjem naše okoline. Ekološke novine su publikacije posvećene zaštiti životne sredine, održivom razvoju i ekološkim temama. One informišu javnost o aktuelnim ekološkim problemima, inovacijama i načinima za smanjenje negativnog uticaja na planetu. Svake godine naša sekcija postaje bogatija za nove članove, koji zajedno doprinose širenju znanja i podizanju svijesti o važnosti ekologije kao nauke. Kroz različite aktivnosti, projekte i uspjehe, ne samo da učimo o ekologiji, već se trudimo i djelovati.

REDAKCIJA

Urednici

- Belkisa Šljivić
- Edna Đozić

Lektor

- prof. Alma Šahbegović

Mentor

- prof. dr. Sead Noćajević

Pedagog

- Mirjana Krešić

Izdavač

- JU Gimnazija Živinice

Sadržaj:

- Uvod
- Zagađenje u BiH, problem koji svi dijelimo
- 4. oktobar, Svjetski dan zaštite životinja
- Snaga riječi u borbi protiv ovisnosti
- 13. oktobar, Međunarodni dan smanjenja rizika od katastrofa
- Rad sekcije Ekovizija, ~ Ekovizionari trag koji ostaje ~
- 11. decembar, Međunarodni dan planina
- Zanimljivosti

ZAGAĐENJE ZRAKA U Bosni i Hercegovini

Zagađenje u Bosni i Hercegovini– Problem koji svi dijelimo

Bosna i Hercegovina se već godinama suočava s ozbiljnim ekološkim problemima, a zagađenje zraka, vode i tla postaje sve veća prijetnja zdravlju ljudi i prirodnim ljepotama naše države. Gradovi poput Sarajeva, Tuzle i Zenice često su među najzagađenijima u Evropi, posebno zimi, kada se zbog ložišta na uglj i saobraćaja formira gusti smog. Posljedice su ozbiljne – povećan broj respiratornih bolesti, alergija i drugih zdravstvenih problema.

Osim zraka, zagađene su i rijeke, jer se u njih često ispuštaju otpadne vode i baca smeće. Nekada čista priroda sada trpi posljedice ljudske nebrige, a ilegalne deponije otpada mogu se vidjeti širom zemlje. Iako postoje zakoni i ekološke inicijative, njihova primjena je često slaba, a svijest građana o važnosti zaštite okoliša još uvijek nije dovoljno razvijena.

Fondacija za unapređenje obrazovanja i kulture "Proljeće" Tuzla i ove godine pružila je priliku mladima Tuzlanskog kantona da učestvuju na video konkursu, na temu "Naša Bosna, naša odgovornost".

Članica naše sekcije, Belkisa Šljivić, prepoznala je problem zagađenja. Kroz svoj video-klip skrenula je pažnju na ozbiljnost situacije. Uz jasnu poruku, istakla je važnost buđenja ekološke svijesti i zajedničkog djelovanja za bolje sutra.

Svjetski dan zaštite životinja 4. oktobar

Svake godine, 4. oktobra, obilježava se Svjetski dan zaštite životinja, posvećen podizanju svijesti o pravima i dobrobiti životinja širom svijeta. Ovaj dan proglašen je 1931. godine, na Ekološkoj konferenciji u Firenci, s ciljem skretanja pažnje na ugrožene vrste, ali je vremenom prerastao u globalni pokret za zaštitu svih životinja.

Životinje igraju ključnu ulogu u ekosistemu, ali mnoge vrste danas su u opasnosti. Krivolov, uništavanje staništa, zagađenje i klimatske promjene dovode brojne vrste na ivicu opstanka. Međunarodni savez za zaštitu prirode (IUCN) upozorava da je trenutno više od 40.000 vrsta ugroženo, a mnoge od njih su pred izumiranjem.

Osim divljih vrsta i domaće životinje suočavaju se s problemima poput zlostavljanja, napuštanja i loših uslova života. Zato je ovaj dan prilika da se podsjetimo na važnost humanog odnosa prema svim životinjama.

U mnogim gradovima organizuju se edukativni programi, akcije udomljavanja napuštenih životinja, volonterske aktivnosti u azilima i kampanje za zaštitu ugroženih vrsta. Udruženja za zaštitu životinja koriste ovaj dan da skrenu pažnju na odgovorno vlasništvo, sprečavanje zlostavljanja i važnost očuvanja prirodnih staništa.

Svjetski dan zaštite životinja podsjeća nas da je naša planeta dom svih bića. Očuvanjem životinjskih vrsta čuvamo ravnotežu prirode i osiguravamo zdraviju budućnost za sve, jer svaka životinja zaslužuje život bez straha i patnje.

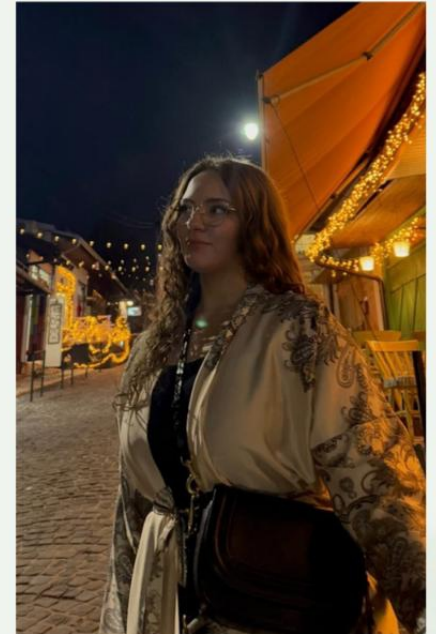
Učenica IV razreda, ujedno i članica sekcije Ekovizija, predstavila nam je svoja umjetnička djela. Njeni radovi ne samo da odražavaju njenu kreativnost i strast prema umjetnosti, već i veliku ljubav prema prirodi.

"Od kad znam za sebe, crtanje je moj način da pokažem sve ono što osećam, a što nije uvijek lako reći riječima. Još kao dijete, nisam znala da izražavam svoje misli i emocije kao ostali, pa sam uzela olovku i papir. Svaka linija, svaki potez četkice, bio je moj jezik. Neke slike su bile veselo crvene, druge tihe i plave, zavisno od toga šta mi se događalo unutra.

Kroz crtanje sam učila da prepoznam i zabilježim male trenutke – svjesne i nesvjesne

Dugo nisam shvatala zašto crtam, ali sada znam: crtanje je moj način da se nosim sa svijetom, da zadržim dio sebe, da se izrazim na način koji je samo moj. I svaki put kad pogledam svoje crteže, vidim više od same slike – vidim emociju, trenutak, sebe.", kazala je Lamija.

Lamija Zoletić

Snaga riječi u borbi protiv ovisnosti

Ekološki savez Eko zeleni Tuzla već dugi niz godina podržava rad sekcije Ekovizija i njen je vjerni prijatelj. Ove godine Eko zeleni su raspisali konkurs za izbor najboljih literarnih radova na temu "Droga, kocka i alkohol su najgora zla". Cilj ovog projekta bio je podizanje svijesti o štetnim posljedicama ovisnosti na pojedince, porodice i zajednicu, te isticanje važnosti njihovog prevladavanja kroz edukaciju i zdrav način života.

Učešće u konkursu su uzeli i učenici JU Gimnazija Živinice. Alema Musić, učenica drugog razreda naše škole, osvojila je visoko II mjesto na ovom konkursu pa smo je zamolili da nam kaže nešto o svom uspjehu i ljubavi prema ekologiji.

"Ekologija je oduvijek bila moja strast," započela je. "Još od malih nogu bila sam svjesna važnosti očuvanja prirode, a kako sam odrastala, moja želja za djelovanjem na tom polju sve je više rasla. Kao članica Ekovizije, sudjelovala sam u brojnim ekološkim projektima, stekla divne kolege i prijatelje koji dijele ambicije i želju za zaštitom životne sredine."

Pored ekologije, velika strast joj je i pisanje. Osim nagrade na ovom konkursu, Alema iza sebe ima brojne uspjehe, a nema sumnje da će ih u budućnosti biti još mnogo.

"Ekologija, zdravlje, prevencija ovisnosti, su teme koje zaslužuju našu pažnju, a svaki mali korak koji napravimo može imati ogroman utjecaj na zajednicu", zaključila je.

Alema Musić

Droga, kocka i alkohol su najgora zla

Kroz tamne ulice, k'o sjenka hoda
U potrazi za svjetlom, al nema ga
sloboda.

Na uglu prodaju laž, u boci je spas,
a svaki gutljaj vodi dublje u propast,
u mrak.

Droga, kocka, alkohol-sve su to zla.
Privlače tiho, k'o noć bez dna.
Al u vrtlogu tom nestaješ ti,
izgubljen, zarobljen, bez svjetlosti.

Kockarska ruka, sa kartama u
mraku,
snovi su laž, bogatstvo je magla.
A kada sve izgubiš tek tada vidi šta
je bila pravda.

Podižeš čašu, još jednom, k'o da liječi
bol. Al svaka kap u njoj sipa so.
Ukrala ti je smijeh. Ukrala ti je san,
alkohol je vladar, a ti si samo sam.

Kocka te mami, obećava ti sve.
Ali uzme ti ono malo što ti preostaje.
Čaša se podiže, tuga se krije, u
vrtlogu tog zla, niko više ne snije.

Droga, kocka, alkohol-to nisu
rješenja.
U ljubavi, snovima, nađi svoja
izlječenja.
Kroz bol i kroz mrak, put nazad još
vodi.
Zbog tebe, zbog nas, ti slobodan
budi.

Alema Musić III

**13. OKTOBAR –
MEĐUNARODNI DAN
SMANJENJA RIZIKA
OD KATASTROFA**

Svake godine 13. oktobra svijet obilježava Međunarodni dan smanjenja rizika od katastrofa kako bi se skrenula pažnja na važnost prevencije i spremnosti na katastrofe. Ovaj dan ustanovila je Generalna skupština Ujedinjenih nacija 1989. godine, a njegov značaj danas je veći nego ikada. Ujedinjene nacije obilježavaju ovaj dan s ciljem da podstaknu globalnu akciju za smanjenje rizika od prirodnih i ljudski izazvanih katastrofa.

Prirodne katastrofe, poput zemljotresa, poplava, požara i oluja, ali i ljudski izazvane katastrofe, kao što su industrijske nesreće i ekološke havarije, predstavljaju ozbiljnu prijetnju za društva širom sveta. Svake godine milioni ljudi gube živote, domove i sredstva za život usljed ovih događaja.

Globalni ciljevi i lokalne akcije

Ovogodišnja tema naglašava potrebu za jačanjem otpornosti zajednica i ulaganjima u smanjenje rizika. Ključni elementi uključuju:

Obrazovanje i podizanje svijesti – Učenje građana kako da se zaštite prije, tokom i poslije katastrofe.

Infrastruktura i prevencija – Građenje otpornijih objekata, nasipa i sistema ranog upozoravanja.

Međunarodna saradnja – Razmjena iskustava i resursa između zemalja u cilju boljeg odgovora na katastrofe.

Šta možemo učiniti?

Svako od nas može doprinijeti smanjenju rizika na lokalnom nivou. Edukacija, odgovorno ponašanje i poštovanje sigurnosnih mjera ključni su koraci ka bezbijeđnijoj budućnosti.

Statistika:

Svake godine katastrofe pogađaju oko 200 miliona ljudi širom sveta.

Ekonomski gubici uzrokovani katastrofama procjenjuju se na stotine milijardi dolara godišnje.

Ulaganje u prevenciju može smanjiti broj žrtava i štetu za čak 50%.

Smanjenje rizika od katastrofa nije samo odgovornost vlasti i institucija, već i svakog pojedinca. Obilježavanje ovog dana podsijeća nas da dijelujemo preventivno, jer je najbolji način da se preživi katastrofa – spriječiti je prije nego što se dogodi.

Rad sekcije Ekovizija

Ekovizionari - trag koji ostaje

Ekološka sekcija Ekovizija već godinama okuplja mlade entuzijaste koji žele doprinijeti zaštiti naše životne sredine i podizanju ekološke svijesti. Od svog osnivanja, sekcija je privukla veliki broj učenika, koji su, kroz saradnju s raznim organizacijama, realizovali brojne projekte.

Slobodno možemo kazati da su Ekovizionari nadaleko poznati po svom trudu i zalaganju. Svaki član sekcije dao je doprinos očuvanju naše planete, a mnogi su svoju ekološku misiju nastavili i nakon završetka gimnazije. Svaka generacija ostavlja lijep trag i zasigurno predstavlja uzor budućim Ekovizionarima JU Gimnazija Živinice.

Intervju s prof. dr. Seadom Noćajevićem

1. Profesore Noćajeviću, recite nam kako ste postali voditelj ekološke sekcije?

Kada sam došao u Gimnaziju, prije otprilike 13-14 godina, dobio sam zadatak da vodim ekološku sekciju. Učenici su bili izuzetno motivisani i posvećeni.

2. Kako je nastalo ime sekcije "Ekovizija"?

Na jednom od ekoloških druženja došli smo na ideju da sekciji damo ime. Nakon zajedničke diskusije odlučili smo da zvanično ime ekološke sekcije bude "Ekovizija".

3. Kakva je bila situacija u sekciji na samom početku i kako se razvijala?

Sekcija je u to vrijeme već postojala, ali smo kroz godine dodatno razvili njene aktivnosti i proširili djelovanje. Na samom početku brojala je nekih 30 članova, a za vrlo kratak period taj broj je porastao na 80-90.

4. Koji su glavni ciljevi sekcije i koliko ste ih uspjeli ostvariti?

Naš cilj je bio podizanje ekološke svijesti među učenicima, u lokalnoj zajednici, ali i šire. Iako smo postigli zapažene rezultate, nažalost, stanje se nije mnogo promijenilo. Ali ne odustajemo! Aktivno nastavljamo s različitim aktivnostima i trudimo se uključiti što više učenika u rad. Naš cilj, dakle, ostaje isti - podizanje i jačanje ekološke svijesti.

5. Možete li izdvojiti neki projekat sekcije koji je po vašem mišljenju posebno značajan?

Kada su u pitanju projekti, teško je izdvojiti samo jedan jer su svi jako značajni za nas. Ali ako moram birati, rekao bih da je to sadnja reda trešanja uz biciklističku stazu na Ciljugama. Vrijednost projekta je negdje oko 3000KM, uređeno je oko 800m dužine biciklističke staze. Zasađeno je oko 70 sadnica divlje trešnje.

6. Ko vam je pomogao u realizaciji ovog projekta?

Ovaj projekat realizovan je zajedno s gradom Živinice, tadašnjim gradonačelnikom, rahmetli Samirom Kamenjakovićem i italijanskom organizacijom CISP. CISP (Comitato Internazionale per lo Sviluppo dei Popoli) je italijanska nevladina organizacija posvećena pružanju humanitarne pomoći i podršci razvoju zajednica u potrebi.

7. Kakav je osjećaj, pred odlazak u zasluženu mirovinu, nakon svih ovih godina provedenih u sekciji?

Iskreno, veoma mi je žao što odlazim. Tu sam do kraja školske godine. Ova sekcija mi je bila izuzetno važna i srastao sam s njom tokom godina.

8. Šta biste voljeli da ostane iza vas i vaše generacije Ekovizionara?

Nadam se da će naziv Ekovizija ostati jer su Ekovizionari postali čuveni ne samo u Gradu nego i šire i ostavili značajan trag. I nadam se da će nastaviti vrijedno raditi.

Belkisa Šljivić i prof. dr. Sead Noćajević

Vrijedni ekolog Selman Mujkić, učenik IV razreda JU Gimnazija Živinice, aktivan je član naše ekološke sekcije. O svom ličnom angažmanu i radu sekcije rekao je sljedeće:

"Kao dugogodišnji član i bivši predsjednik ekološke sekcije Ekovizija, izuzetno sam zadovoljan, kako svojim radom, tako i radom drugih članova, te cjelokupne sekcije. Tokom ove četiri godine postigli smo mnogo, a iskreno se nadam da će nas naredne generacije nadmašiti i biti još bolje."

Selman je učesnik projekta „Mladi za čist zrak“ koji za cilj ima osnaživanje mladih iz deset gradova Bosne i Hercegovine za aktivno učešće u rješavanju problema zagađenja zraka.

Kroz radionice i konferencije, koje se realizuju u sklopu ovog projekta, mladi stiču znanja, razvijaju vještine i saraduju s lokalnim vlastima i organizacijama. Cilj je da njihov glas postane vidljiviji i uticajniji, kako bi pokretali inicijative za čistiji zrak i mobilizirali vršnjake. Projekat realizuje Centar za ekologiju i energiju uz finansijsku podršku UNICEF-a.

Selman Mujkić

"Učešće u ovom projektu posvećenom zaštiti zraka bilo je nevjerovatno iskustvo koje mi je donijelo nova znanja, poznanstva i nezaboravne trenutke. Kroz konferencije i zajednički rad postigli smo mnogo – razmijenili ideje, stekli dragocjena iskustva i poznanstva, te poduzeli konkretne korake ka čistijem zraku u našim sredinama.

Posebno sam sretan što sam imao priliku učestvovati u ovom projektu zajedno sa svojim timom, Irmom Alimanović i Ajnom Vejzović. Zahvaljujući projektima Ekovizije naša škola sada ima mini mjernu stanicu i displej na kojem možemo pratiti stanje i kvalitet zraka u realnom vremenu, što je veliki korak ka podizanju svijesti o važnosti čistog okoliša.

Ponosan sam na sve učesnike projekta iz cijele Bosne i Hercegovine, jer smo zajedno pokazali da mladi mogu biti pokretači pozitivnih promjena. Nadam se da ću i u budućnosti učestvovati u ovakvim inicijativama i nastaviti doprinositi boljoj i zdravijoj budućnosti za sve nas", kazao je Selman.

Međunarodni dan planina - Planine su naš ponos, ali i odgovornost!

Svake godine, 11. decembra, obilježava se Međunarodni dan planina. Ovaj veoma značajan ekološki datum, posvećen je priznavanju neprocjenjive vrijednosti "prirodnih divova".

Planine prekrivaju oko 27% kopna i dom su za više od milijardu ljudi, pružajući ključne resurse poput vode, čistog zraka i biodiverziteta.

Međunarodni dan planina proglasila je Generalna skupština Ujedinjenih naroda 2003. godine, s ciljem podizanja svijesti o važnosti planina i izazovima s kojima se suočavaju. Inicijativa je nastala iz potrebe za očuvanjem planinskih ekosistema, jer planine čine značajan dio Zemlje i pružaju mnogo. Ovaj dan također upozorava na prijetnje s kojima se planine suočavaju, kao što su klimatske promjene, gubitak bioraznolikosti i prekomjerna eksploatacija resursa.

Kroz razne aktivnosti, poput radionica, seminara i planinarskih akcija, slavi se ljepota planinskih predjela i poziva na njihovu zaštitu. Međunarodni dan planina obilježen je kroz brojne aktivnosti, u kojima su sudjelovali članovi ekološke sekcije, uz mentorstvo prof. dr. Seada Noćajevića s ciljem edukacije i podizanja svijesti. Ove godine domaćin obilježavanja bila je MZ Svojat, a akciju po tradiciji organizuje Udruženje EKO-ZELENI TK. Na platou izvorišta Rakovac planirano je podizanje šumskog parka , pa je zasađeno 200 sadnica četinara. Također, zasađen je određeni broj ukrasnih sadnica u školskom dvorištu, koje je donirala Gradska uprava Živinice. Održan je i čas na otvorenom. Školski hodnik ukrasio je pano kog su pripremile članice prvog razreda.

Zanimljivosti

Električni automobili postoje duže nego što misliš – Prvi električni automobil napravljen je još 1828. godine, ali su kasnije potisnuti motorima sa unutrašnjim sagorevanjem.

Bambus je najbrže rastuća biljka na svijetu – Može porasti i do 91 cm dnevno, što ga čini održivom alternativom za drvo u mnogim industrijama.

Svjetlosno zagađenje utiče na prirodni ritam života – Vještačka svjetlost može zbuniti ptice selice, narušiti ritam spavanja ljudi i smanjiti vidljivost zvijezda na noćnom nebu.

Okeani proizvode više od 50% kiseonika na planeti – Fitoplankton u morima je odgovoran za većinu kiseonika koji udišemo.

Plastične kese mogu trajati i do 1.000 godina – Većina plastike se ne razgrađuje u potpunosti, već se raspada na mikroplastiku koja zagađuje vodu, tlo i čak ulazi u lanac ishrane.

Jezera mogu "eksplozirati"
– U rijetkim slučajevima, vulkanski gasovi ispod jezera mogu izazvati erupciju ugljen-dioksida, što se naziva limnička erupcija. To se desilo na jezeru Nyos u Kamerunu 1986. godine.

Koralni grebeni su podvodne "džungle" – Iako pokrivaju manje od 1% okeanskog dna, koralni grebeni podržavaju oko 25% svih morskih vrsta.

Pčele su ključne za opstanak ljudi – Oko 75% biljnih kultura koje koristimo za hranu zavisi od oprašivanja pčela i drugih insekata.

Drveće "komunicira" međusobno – Kroz korijenje i gljivične mreže, stabla u šumama mogu razmijenjivati hranjive materije i upozoravati jedno drugo na opasnosti, poput štetočina.

Prosječna osoba svaki dan napravi 1,8 kg smeća. Ako bismo pomnožili ovaj broj sa brojem stanovnika na planeti, dobili bismo veliki broj koji bi pokazao nemaran pristup ljudi prema planeti.

Jedan prosječan autobus može zamijeniti 40 automobila. To znači da bi 40 ljudi koji bi prestali voziti lični automobile stali u jedan autobus, što govori o tome koliko bi se smanjilo zagađivanje okoliša.

Ako još niste počeli reciklirati papir krajnje je vrijeme da počnete jer i vi možete sudjelovati u zaštiti prirode svojim djelima. Najbolji primjer za to je otkriće da se stvaranjem jedne tone recikliranog papira NE sruši 17 stabala.

Januar

26. januar –
Svjetski dan
obrazovanja o
zaštiti životne
sredine

Februar

2. februar – Svjetski
dan močvara (Dan
Ramsarske
konvencije) 27.
februar – Svjetski
dan iskorjenjivanja
nevladinih plastika

Maj

20. maj – Svjetski
dan pčela
22. maj –
Medunarodni dan
biodiverziteta

Juni

5. jun – Svjetski dan zaštite
životne sredine
8. jun – Svjetski dan
okeana
17. Jun – Svjetski dan
borbe protiv
dezertifikacije i suše

Septembar

16. septembar –
Svjetski dan
zaštite ozonskog
omotača

Oktobar

4. oktobar – Svjetski
dan životinja 13.
oktobar –
Medunarodni dan
smanjenja rizika od
katastrofa

Ekološki kalendar

Mart

21. mart – Svjetski dan šuma
22. mart – Svjetski dan voda

Aril

22. april – Dan planete Zemlje

Juli

3. jul – Medunarodni dan bez plastičnih kesa

Avđust

12. avđust – Svjetski dan slonova

Novembar

6. novembar – Medunarodni dan sprečavanja eksploatacije životne sredine u ratu i oružanim sukobima

Decembar

11. decembar – Medunarodni dan planina

